

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Conciones siue Conceptvs Theologici Ac Prædicabiles R.
D. Petro Bessæi SS Theol. Doct. Reg. Galliar. Oratoris**

Besse, Pierre de

Coloniae Agrippinae, A. M.DC.XXIX

Feria V. Post Cineres.

Nutzungsbedingungen

[urn:nbn:de:hbz:466:1-56232](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-56232)

FERIA V. POST
CINERES.

Partitio.

- I. De iustificatione militis animi.
- II. Quis Centurio appellandus?
- III. Qui miles Centurionis?
- IV. Quis paralyticus servus Centurionis?

Cum intrasset Iesus Capharnaum accessit ad eum Centurio. Matth. 8.

FIGURA.

MAGNVS ille bellator, summus item Rex, ac non minor Propheta, David, eum quodam tempore seruum viri Amalecitarum, in agro semianimum, & extremos præ arguitudine vix trahentem spiritus, ab omnibus destitutum reperisset; commiseratione interiorius commotus, necessaria ei suppeditari, ac diligentem eius valetudinis rationem haberi præcepit. At videas hodie non regem, sed Centurionem in scenam prodeuntem, qui eum seruum paralytici diuexatum videret, misericordia motus, magna amoris erga eum sui signum declarat, Iesu Christo pro sanitate eiusdem supplicat, & magno animi affectu pro salute eius pium Dominum deprecatur. Ac quemadmodum David rex, Amalecita sanitati restituro, egregiam de hostibus victoriam consecutus est; ita quoque Centurio hic, propter insignem quem in serui inualetudine declaravit charitatis affectum, Dominum tecto suo meruit accipere, præclarumque de vitiis suis triumphum referre. Hæc sunt, quæ hodiernum nobis Euangelium denuntiat, quæ vobis, salutata prius simpliciter gloriosa Virgine, ac Deipara Maria, enarrare deereuimus.

AVE MARIA.

Inter omnia, quæ digna sunt quibus in admirationem rapiamur, quæque præter communem rerum ordinem videntur accidere, principem merito sibi locum vindicat ipsa peccatorum destructio, atque animarum à viis

iniquitatis ad Deum conuersio: id enim maximum est, & omnium, quæ è cælo proficiunt operum longe præstantissimum, quod nihil aut maius aut admirabilius infinita illa virtus, atque infinita potens, in hoc mundo potis est producere. Ita nempe id affert Doctorum omnium Princeps, ac Principum Doctor D. Thomas, dicens: *Maximum opus Dei est iustificatio & peccatorum remissio: docuerat quippe eum Propheta regius, Misericordie eius super omnia opera eius.* Ipsa quoque mater Ecclesia, vt egregii huiusce documenti nobis memoriam refricaret, in officio suo quotidiano his Dominum verbis deprecatur, *Deus qui parcendo & miserando potentiam tuam maxime manifestas.* Ita profecto res agitur, ô numen æternum miserendo, scilicet infinitam tuam potentiam demonstras. Notate paradoxon, attendite prophetias, at, quis crederet auctori nostro? ita tamen sese res habet. Ipsa quidem mundi creatio vere mirabilis extitit, peccatorum iustificatio, mihi credite, longe est admirabilior. Vnico momento Deus, mundum condidisti, unico momento ex nihilo omnes omnino creaturas velut in aciem produxisti; at vt vnâ originalis peccati turpitudinem aboleres, quinque ipsis annorum millibus distulisti, ac triginta tres annos, vt ad effectum opus perduceres, desudasti. Illic vnicum tantum verbum dixisse oportuit; *Dixit, & facta sunt;* hic pati & mori necesse fuit, nam *oportebat Christum pati, & ita intrare in gloriam suam.* Hic opus, hic labor est.

Sit itaque fixum & indubitatum, Audito-
res, nihil esse in mundo, peccatorum con-
uersione admirabilius, at conuersionem mi-
litum ante omnia esse admirandam. Deus
bone, quanti hoc laboris opus, quanta diffi-
cultatis! quam inaudita metamorphosis est,
ex truculento ac feroci leone humilem &
mansuetum agnum, ex diabolo Angelum,
ex barbaro & idololatra Christianum, ex
mundi milite, athletam & pugilem facere
Iesu Christi? Attendite quid in hunc sen-
sum Propheta Daniel de magno illo & su-
perbo Nabuchodonosore scripserit, quod
scilicet in bestiam prius commutatus sit, quam
ad.

1. 2. 9. 112.

Psal. 144.

Psal. 148.

Luc. 24.

Militem
conuersio
difficilis.

Dan. 4.

ad.

ad prædicationem Prophetæ conuerteretur. Mandauerat quoque Dominus Moſi, petra tantum præcipere, vt aquam effunderet; ipſe vero adiunxit iſtus, atque virga eam percuffit, & vix adhuc credebat, aquam ex ea poſſe ſcaturire. Ad eundem plane modum, vt militaris & bellatrix anima, quæ petrae inſtar in peccatis obduruit, conuertatur, non verba, nec demulcens aut blandus concionãtis ſermo ſufficiunt, at baculo opus eſt, addendæ minæ, & omnes Euangelicæ machinæ in vnum violenter conglobandæ, & vix dum ad pœnitentiam promouebitur. Quanta, Deus, molis eſt, pietatē in mari libertatis plenius velis euagantem, ad pœnitentiæ littora deducere, vbi quietus dormiat & quieſcat. Hic deſudandum eſt, hic, non ſecus ac Mathematici in quadratura circuli inueſtiganda, totis viribus elaborandum eſt.

Ingens profeſto miraculum fuit aquam è petra Sinai profluxiſſe, at vero multo maius admirabiliuſque eſt, aquas deuotionis lacrymarumque, è rupibus martiis, id eſt, animis militum profuentes intruſi. Iuuabunt nos hac in parte non parum Philoſophi naturales: docent illi namq; Elementa in ſibi ſimilem qualitatem facile poſſe tranſmutari; verum in diſſimilia, nihilque inter ſe commune habentia difficulter admodum tranſmigrationem contingere. Ignis enim & aer, cum ſimul in aliqua qualitate reperiuntur, facile inter ſe conſentiunt; at aqua & ignis, qui omnium dominium rerum inter ſe partita ſunt, & perpetuum inter ſe bellum gerunt, ſe mutuo enecant potius & perimunt, quam conſentiant. Hinc non adeo mirum eſt, inflammari aerem, & igneas fauillas eiaculari; verum vndam exaſtuantem videre, & ignem inſtar aquæ molliter diſſluentem, omne miraculum excedit. Ad eundem quoque modum, non tanta admiratione dignum eſt, vulgarem quempiam peccatorem, qui pietate aliquatenus adhuc afficitur, qui que temoriſum ſemper aliquem intrinſecus ſentit, conuerti, & tandem vitam in melius commutare, flagitiaque ſua lacrymis eleuere; quam hæc omnia in milite contemplari, quem Poeta ſuis coloribus depingit, dicens:

Nulla fides, pietasq; viri qui caſtra ſequuntur.
Vos autem milites, qui pro Principū veſtrorum ſalute arma geritis, qui prouincias fur- tis & latrocinii non exhauritis, quiq; Eccleſiam veſtris armis ac ſanguine tuemini, non hic ſugillo, ſed potius deprædico: at prædones illos modo alloquor, peruerſos illos raptores iam tango, hos mea ſolum ferit reprehentio, tales namq; difficulter admodum ad bonam frugem reuertuntur. An non Petrus inter milites Dominum negauit? an non Iudas cum militibus familiarius agens magiſtrum ſuum prodere didicit? an non omnia Paſſionis Dominicæ tormenta milites excogitarunt, & eorum pars prima extiterunt? Ipſi tibi milites, tunc Ieſu, vincula iniicere, te flagellauerunt milites, milites faciem tuam conſpuerunt, iidem ipſi milites ſuper veſtem tuam miſerunt ſortem, alapas tibi impegerunt, cruci te conſixerunt, lancea latus tuum perforarunt, ad crucem te compulerunt, ipſi denique milites blaſphemias & contumeliis te impetiuerunt, & ſepulchrum tuum valido præſidio cuſtodierunt. Horreſco referens. Ab his igitur hominum monſtris, impiis & ſacrilegis quid ſperes boni, quid honeſti exſpectes?

Audite me milites. Video crudeli illo & pluſquam tragico paſſionis tempore monumenta aperiſſi, elementa plangere, rupes findi, ſolem deliquium pati, cœlum horrendum in modum detonare, totam mundi machinam obſtupeſcere, terram tremere, & denique quidquid in rerum natura eſt, lugubrem & funebrem habitum induere; & vos ſolos ſine vlla formidine aut metu, in ſummitate montis Caluariae, ſub cruce, aleis video tempus fallere. An non igitur merito in conuerſione militis obſtupeſcimus? an nõ etiam vos Auditores ſtupetis, cum vnum vobis hodierna die vere ad Dominum conuerſum in ſcenam produxero? Centurionem inquam, tanta ad Deum humilitate animique dimiſſione accedentem, vt nihil vnquam vidiffi ſimile Dominus ipſe teſtatur ſit. Rem geſtam deſcribit Matth. & mirabilem eius conuerſionem ob oculos ponit, dicens: *Cum intraſſet Ieſus Capharnaum acceſſit ad eum Centurio.*

Peto igitur à vobis. Auditores, vt me conuersionem eius, seruique agritudinem in tabella Evangelica verbis depingentem benigne pro vestra consuetudine audiat.

II.

Centurio hic, quantum ex historiae serie intelligere fas est, Gentilis fuit, ac centum militum caput, qui audita miraculorum quæ Messias per Iudæam factitabat, fama, & simul cognito, seruum suum paralyti grauiter distineri, in Israel descendit, remedium morbo eius quæraturus; & accedens ad Iesum, oculos lacrymis suffusus, interius miseratione commotus, ac genu in terram prostratus,

hac eum oratione aggressus: Dignitates miraculorum tuorum Domine, oraculorum tuorum fama, & fides quam in animo concepi, te verum Messiam esse; meam me prouinciam relinquere, ad te supplicem venire coegerunt. Cerne, obsecro, Domine, miserum & infortunatissimum omnium, qui vnquam vixere, mortalium. Vnicus mihi seruus erat, fidelis, quemque vt fratrem complectebam, & qui fidem hæcenus mihi ministerium exhibuit; & hunc, nescio quoniam meo fato, domi meæ paralytis lecto affixit, ac miserum in modum diseruiat. Eius ego causa languo, & eum morientem doloribusque exhaustum videns, ipse emorior. Itaque Domine laboranti nec non & mihi eius domino, propter eum supplicanti, benigne succurre.

O charitatem humilitatemque prædicandam: ô admirabilem, ac plenum fide, cõmiseratione, & virtutibus militem! Potes iam hic sapiens, intueri, quod tantopere in heris erga seruos suos videre desiderabas: *Si est tibi inquit, seruus fidelis, sit tibi quasi anima tua, quasi fratrem tuum tracta.* Audite quæso domini, documentum hoc sapientis: si vobis sint serui, nolite in eos excalescere, aut cum iis insolentius agere; vt fratres illos habetote, imitemini egregium hunc & benignissimum Centurionem, Centurionem inquam, vere admirandum.

Magnus ille naturæ indagator Plinius in India, non procul à promontorio cui nomen Nymphæum, petram esse ait, quæ semper exastuet, ac flammam continuo eiacular: quod singulari quodam naturæ miraculo

Tom. 1. Bessæi Quadrag.

contingere arbitramur. At contemlemini hic miraculum longe admirabilius, videbitis vtique ad Iesum Christi pedes, in terra Israel, petram Martiam prostratam animam, vt sic dicam, loricateam, flammam pietatis eiacularantem, & charitate penitus exastuantem. Moses stupet ad visionem rubi in solitudine Sinai ardentis, & eam visionem magnam appellauit. Ad nos potius ô Moses, iam descende, & ad maius spectaculum conspiciendum è cælo ad nos aduola; videbis hic militem, aspicias centurionem, contempleris rubum, in medio deserti & solitudine gentilitia, ardentissima charitate flagrantem.

Exod. 3.

Hic adeo benignus & cõmiseratione plenus actus alium mihi haud multum dissimilem, quem S. Lucas in quadam Parabola de pingit, reuocat in memoriam. Illic namque misericordem Samaritanum, in hominẽ grauius sauciaturum incidentem, atque ex equo descendentem, vulnera, & eius obligantem intueor; hic vero non Samaritanum, sed Paganum, sed Centurionem ethnicum, qui cognoscens seruum grauius à Paralyti torqueri, ad Christum confugit, vt humili deprecatione sanitatem eius obtineat.

Luc. 10.

Adsis huc, ô pie Centurio, eleua paulisper cassidem, exue loriceam, arma sepone, & edifere nobis, quamnam personam sub titulo & nomine Centurionis geras. An non, depositis militatibus insignibus, animam nostram exprimes; quæ quia centum, & amplius donis locupletata est, & gratis dotata, Centurionis nomine merito poterit appellari? Hic igitur sensus est allegoricus. Humilis hic Centurio animam nostram denotat, quæ cæstrum potentis imperans, præter innumeras alias facultates, quæ seruorum in ea locum obtinent, cum vel minimum affectum inordinatum paralyti spirituali viderit torqueri, ad Christum refugium habet, fide armata eum aggreditur, & simul scuto fidei, gladioque orationis munita impetrat, quod postulat.

Anima nostra Centurio est.

Gen. 12.

An non iucundissimum oculis spectaculum fuit, Iacob in ripa Iordanis tota nocte cum Deo luctantem videre, & penes hominẽ victoriam stare? at multo iucundius nobis hodierna die spectaculum proponit Euange-

Hum.

lium, Centurionem videlicet nostrum, qui animæ nostræ typum gerit, cum eodem Deo verum carne circumdato, luctantem, & victorem summa cum gloria recedentem, & à victo hocce virtutis testimonium audiētem, *Non vidi tantam fidem in Israel*, videte gloriā: *Fiat tibi sicut vis, ecce victoriam.*

3. Reg. 17. Miratissimum non raro vbi à paruo illo & abiecto opilione Dauid, monstruosum illum Goliath vnica fundæ iactu vidi prostrari, prostratumque armis & exuuiis expoliari. Ignoscas, porro mihi Domine Iesu, si demissius, quam tuæ dignitatis ratio postulat, de tua maiestate sentiens, cum Goliath audeam conferre; quippe qui te ab humili hoc milite vnico orationis & obsecrationis icu, magis mirer, quam à Dauide gigantem prostrari, & expugnari, ô vere generosum Centurionem, ô vires & efficaciam orationis!

Et sane Centurio hic nostra est anima, ipsa est hic miles, quam iam inde ab incunabilis, iam inde à primo ortus sui tempore, bellantem & luctantem videtis; cum teste Iob, *Visa hominis militia sit, super terram.* Quis ille loquendi modus est? num enim ait, hominem militem esse, sed vt euidentius miseriam nostram deregeret, calamitateſq; vitæ huius exaggeraret, totam hominis vitam in hoc iudicio, non nisi militiam esse testatur. Sanctus autem Apostolus Paulus inter arma & bella educatus, certaminibus & pugnis assuetus, quam aperte, nobis preliandum esse, demonstrat? *Non est, inquit, nobis colluctatio aduersus carnem & sanguinem*, ac si diceret; Excuba & vigila ô anima, omnem in partē circumspice: non est tibi cum solo corpore digladiandum sed aduersus principes & potestates, aduersus rectores mundi tenebrarum harum, demones scilicet infernales. Itaque noli pauore consternari; aut metu exallescere; neque eanim de numero gregario es, sed Centurio & puer tuus, id est, affectus tuus, *inacet in domo paralyticus.*

Ephes. 6. Solent Arithmetici & Mathematici numerum centesimum ceteris anteferre, ac magnas in numero rotundo vires constituere: sciatet namq; prodigiis, vt ait Hieronymus; *Luc. 16.* hic numerus diuinitatem redolet, vt Beda & *Origenes*: anima quoq; nostra centum do-

ctibus & facultatibus decorata est. Ipsa enim *gen. in parob.* torius naturæ veluti repositorium est, quod *do 100. ani.* in summi apud Iudæos sacerdotis veste *ex-bus.* primi videmus. Nam quemadmodum in illa *Exod. 28.* diuersæ rerum imagines efformatæ erant; ita *Genes. 7.* & in anima summi illius hominis, omnis eius essentia, omnes dotes, & omnes omnium creaturarum perfectiones comprehensæ sunt. Quemadmodum etiam in arca Noe omnia animantium genera continebantur; ita & anima, tanquam in grandi quadam arca, omnes perfectiones, donaque gratiarum conclusa sunt.

Ipsæ quoque Aristoteles dicit, Plato asseret, atq; adeo omnis Philosophorum chorus vna voce affirmabit, animam nostram Centurionem, & centuplicem esse, mille scilicet aut amplius facultatibus insignitam: dicent, eam Monarcham esse quæ regnum quoddam perfectionum moderetur, quæ tres vicarios habeat generales, Memoriam, Intellectum & Voluntatem: quin etiam tres his subiectos, Potentiam nempe Vegetatiuam, Sensitiuam & Intelligibilem; quæ instat triura sunt Chiliarcharum, mille legiones, mille centurias, mille cohortes sub se habentium. Et quamuis earum prima in plantis, altera in animalibus, tertia vero in solo homine reperitur; non tamen tres diuersas in homine animas constituunt; at vnā in essentia & tres facultatibus ac potentiis. Ipsa iterum Vegetatiua, tres novos actus ex sese producit: Gignit enim ad perpetuam conseruationem sui, adauget ad commodū indiuidui, Anima & nutrit ad perfectionem subiecti. Quot ve- cics meta- ro sub earum singulis pedites, quot milites phoricæ & gregarii numerantur? Nutritiua potentia quatuor duces habet; vnum scilicet ad cibū ingerendum, alterum ad dirigendum, tertium ad retinendum; quartum ad egerendū. Nondum autem hic finis. Sensitiua quoque decem potentis velut decem militū tribunis cincta est, qui ordines dirigant, qui imperēt, & summo cum imperio in castris versentur; quinque sunt inra regni limites constituti, & quinque extra prouinciam: foris quidem sensus quinque exteriores: visus, auditus, odoratus, gustus, tactus; interius vero quinque sensus interiores, sensus communis, vis

III.

vis imaginatiua, æstimatiua, phantastica, & memoria. An non hi centesimum numerum excedunt? an non vere cum Iob dicere poterimus, *Non est numerus militum eius?*

Iob. 3. Verum alia quadam ratione rem inuestigamus: an non anima plusquam centum locis regnat & iis dominatur? nunquid tota est in toto, & tota in qualibet corporis parte constituta? Sensus regit in capite, nervos in cerebro, medullam in ossibus & sanguinem in venis. Dentes facit masticare, linguam loqui, stomachum digerere; arteriis pulsum, pulmonibus spiritum, hepatis calorem, cordi vitam, atque omnibus denique membris motum elargitur. Omnia ossa innumera, cunctas compages, venas, arterias, musculos, cartilagineas, examina, & centena millenaque inuenies, in quæ Centurio hic dominatur. *Homo sum*, inquit Centurio, *sub potestate constitutus, habens sub me milites: & dico huic, Vade, & vadit: & alii, veni, & venit: & seruo meo, Fac hoc, & facit.* Hæc in te quadrant, anima mea: centum virtutum genera in te continet & totidem pœne peccata eis aduersantia; tu primum ad te vocas, & aliud à te dimittis, atque ita semper tibi obtemperatur: tu quippe es turris illa Dauidica, de qua in Canticis scribitur, quod *nullo clypei pendunt ex ea, & omnis armatura fortium.* Tu es pastor ille Euangelicus, centum oves, centum scilicet dotes & gratias, in pratis corporeæ huius massæ pascens, de quo in Euangelio dicitur, *Quis ex vobis homo qui centum habet oves, & si perdidit unam ex eis, & c.* Tu quoque villicus es, centum olei cadus domino tuo debens: centum quippe à Deo, domino & magistro tuo, gratiarum dona in villicationem accepisti, quarum tibi apud illum reddenda est ratio. Tu denique seruus ille es centum debitor denariorum. Sed notis hisce & vulgaribus relictis noua, & non audita afferamus. Moses in dicto concilio, communi populi suffragio, Centuriones & tribunos constituit, qui eundem & regerent, & vsum vniciuique ius, vt par erat, redderent. An non hinc edocemur, anima, in te primo quod Deus in mundo habuit concilio, ab eodem Centurionem esse

constitutam, vt tantas copias quas in hoc tuo corpore collocavit, regeres, & omnes gratias potentiasque diiudicares.

Dubitabitne igitur aliquis, animam Centurionis dignitate effulgere? non quidem acies anime existimo. Videat porro ille eam hic spirituales virtutibus suas copias, quibus instar Centurionis instans, perat, præter eas etiam, quas in terra propriæ originis conscripfit, recensentem: egregium ille proculdubio agmen videbit, & val. dum *1. Cor. 13.* vnde cunque contractum exercitum. Paulus producit in aciem tres fortissimos Principes, qui virtutes Theologicæ appellantur; Fidem scilicet, Spem & Charitatem, eosque in Corinthiorum finibus ostentat. Salomon è terra Sapientiæ quatuor insignes *Sap. 2.* magnates profert, qui virtutum Cardinalium nomine decorantur, Iustitiam, Prudentiam, Fortitudinem & Temperantiam. *Isa. 11.* Haïas armat & instruit Spiritus sancti dona, *Isa. 11.* milites scilicet selectissimos & bellatores fortissimos. Ecclesia quoque octo beatitudines velut primipilos emittit. S. Paulus ad huc duodecim legiones, velut auxiliares copias, duodecim nempe Spiritus sancti fructus, idque Galatarum nomine conscribit: *Gal. 5.* quinque etiam sensus spirituales sub titulo Philippensum. Video insuper duas alas & *Philipp. 2.* turmas aduentare, vnam scilicet duodecim fidei articulos, quam Apostoli simul omnes conducunt; alteram vero, decem Decalogi præcepta, quam Moses è longinquis adducere regionibus videtur. An non hic ingens militum numerus, & copiosum agmen bellantium? an non anima igitur verus Centurio est, verus miles, verus dux, cum tot legiones, & agmina suo vnus regi videt imperio? Ipsa est, hic Centurio, qui tanta fiducia, tanta humilitate, tantaque charitate, totque dotibus ornatus ad Christum accedit, quem ipsi Iudæi laudant, cuius causæ Apostoli patrocinantur, quem denique Saluator noster demiratur. Aiunt Iudæi: *Diligentem nostram, ipse nobis Synagogam edificauit.* æquum igitur est Domine, vt supplicantem exaudias, addunt Apostoli, *Dignus est et hoc illi prestes:* non est sacrilegus, templi expiator, calicum director, campanilium demo-

litor, altarium profanator, sacerdotum iugulator. Non est, Domine, iconolasta, peregrinationum exhibitor, aut Quadragesimæ, carnes illieite comedendo, contemptor: licet namque gentilis sit, erga religionem afficitur, pietatem demonstrat, Synagogas ædificat. Ad quæ omnia tandem velut concludens ipse Dominus subiicit: *Non inueni tantam fidem in Israel.* Hem quæ laus quantaque gloria est, ò miles, à principe suo laudari, sed quanta ab eo qui simul & Deus sit, nam.

Horat. Principibus placuisse, viris non in summa laus est. Nunquid inanis gloriolæ vento extolleris Centurio? non equidem timeo. Satis namque humilitatem tuam video, cum te clamantem audio, *Domine non sum dignus ut intres sub tectum meum.* Quo plus extolleris, eo te plus deprimis; quo magis laudaris, eo te ipsam vilitatem ducis: ò vere igitur dignum militem, nihiltem qualem me vix memini vidisse! militem omni virtutum genere armatum!

IV. Ignosce quæso Centurio, si diutius quam Quid seru^o par sit, hic te morer, iam tempus est; ut te Centurio mittens ad seruum tuum orationem con- nis mysticè uertam, qui in domo paralyticus iacet, & denotet.

male torquetur: iam namque tempus foret, ut tu & eius sanitatis ratione haberes, & ego nomen eius indagarem. Quis vobis hic seruus paralyticus fuisse videtur, Auditores? Cum dixerim Centurionis nomine animam nostram quam scitissime designari, ratio ipsa & rei series postulare videtur, ut hunc ipsum seruum paralyti dissentum, corruptam nostram esse dicam concupiscentiam: illa namque vere seruus est, ut diuinæ nobis litteræ insinuant; *Sub te erit appetitus tuus, & tu dominaberis illius*: seruus inquam à primo ortus sui die ægrotans, toto vitæ tempore languescens, & nisi eum liberet, ad finem vsque vitæ, paralyticus futurus, hoc quippe illi malum, peccatum originale peperit. Hem miserum appetitum! quam fractus es, & languidus, quam clumbis ab ipsis ortus tui iniuriis; *lacet in domo paralyticus*, in animæ tuæ penetralibus, & male torquetur, ieiunare non vales, cilicio ferendo non sufficis, penitentia non afficeris. Quænam hæc ægritudo,

quam grauis paralytis? Denique appetitus iste pessime habet, & dire excruciat, lanari- que haud quaquam potest nisi dominus eius & magister, nisi Centurio, quem animam dæximus Christum accedat, proque eius sanitate deprecetur dicens, *Domine puer meus iacet paralyticus*:

Attendite quæso mysticas significatio- nes; & ponite vobis ob oculos hominem illum, de quo in Euangelio, ab Hierosolymis in Luc. 10. Iericho descendentem, & incidentem in latrones, qui despoliantes eum, & plagis impositis, semiuuio relicto, recessere. Videte quoque Samaritanum misericordia commo- tum, accedentem, vulnera alligantem, & curam eius haberi mandantem. Hæc porro de prædatione & iugulatione in paradiso terrestri contigit; cum scilicet infelix eius incolæ Adam, ab Hierusalem in Iericho descendens, è gratia scilicet in peccati exitium (proh infelicem & infaustum descensum!) in horrendas dæmonum, atrocium, inquam, latro- num, manus incidit, qui omnibus eum gra- tiis deaularunt; atque ita plagis nostram ap- petitricem vim confecerunt; ut moribun- dam & grauiter adulescentem mortem fauciatam relinquerint: cuius si Christus, verus ille Samaritanus, non miseretur, nunquam ab ægritudine sua sanaretur, & perpetua paralyti- cruciaretur.

Quid porro tu denotabas, ò mulier, quæ Matth. 9. sanguinis fluxum duodecim annis passa es, quæ in medicos omnem substantiam erogaueras, & à nemine nisi à Messia potuisti curari? aliud nihil, ut equidem credo, quam ægram nostram concupiscentiam, quæ à nemine, nisi Christi Iesu manibus iuari potest. Tuque ò paralytice ad piscinam aquæ motum expectans, qui iam triginta octo ipsos annos infirmitate laboraueras, an non misera illa & corrupta concupiscentia no- stra es, quæ iam à quinque annorum milli- bus infecta est, quotidie expectans donec Christus Iesus descendat, & benedicta gra- tia eius aqua commoueat? Exclama igitur peccator, & audacter Christo medico vulnus detege, ac morbum tuum aperi; dici- to confidenter; *Puer meus iacet in domo para- lyticus, & male torquetur.* Vere male, quia ma- lum,

lum paralysis est; vere inquam male, quia iam malum longa inualuit mora, & nisi supernaturali quadam ratione, ac nisi miracula adhibeantur, sanari nequit.

Vos vero, o animæ deuotæ, Centuriones inquam, animosi & masculi, an non in vobis ipsi paralysis hanc aliquando experimini? An non aliquando intellectum hoc bellum animum vestrum diuehat? cum nimirum Spiritus aduersus carnem armatur, & caro aduersus Spiritum concupiscit. Anne adeo in vobis ipse sensus obstupuit, vt nihil penitus pensentis? Audite, quomodo ipse Paulus his assuetus bellis exclamet, *Videam aliam legem in membris meis, repugnantem legi mentis meæ.* Erant olim in familia ac domo Abraham duæ mulieres, Sara videlicet hera, & Agar ancilla; nunquam inter eas conuenit, numquam illæ pacem inter se habuere, sed continua rixæ, ac perpetuum inter eas fuit dissidium. Vna quippe vxor erat materfamilias, altera solum concubina, atque ideo semper inter se rixabantur; dicebat enim

Rom. 7. *Sara, Eicio ancillam & filium eius.* Duæ illæ mulieres litigiosa rationem & concupiscentiam denotant, quæ in domo & familia hominis semper inter se digladiantur: *Carnis enim concupiscit aduersus spiritum, & spiritus aduersus carnem.* Vna hera est, scilicet ratio; altera serua, nempe concupiscentia: vna casta est & legitima; altera pellex & concubina peccatis implicata: ac semper inter se belligerantes; & *Eicio ancillam* (id est, concupiscentiam) *ac filium eius* (id est, appetitum) exclamat Sara, qua Ratio designatur.

Pastores Abraham & Lothi qui fratres inter se erunt, de pascuis quotidie rixabantur, & perpetuo in agris litigabant: *Vnde & facta est rixa inter pastores & egredi Abraham & Lothi.* Quibus edocemur, facultates animi & appetitus sensitiui, qui veluti duo fratres vterini sunt, numquam in pace & quiete sed perpetuo in dissidio & iurgio versari.

Jacob & Esau, iidem fratres, etiam in ventre matris Rebeccæ, inter se collidebantur: quo quid aliud quam certamina & rixalia, quæ Spiritus, per Jacob designatus, & concupiscentia, per Esau denotata, inter se gerunt, signifi-

ficatur? Sunt enim instar fratrum, qui inter se semper digladiantur, & se mutuo in ventre hominis collidunt: Hem quæ certamina, quæ paralysis! Respice igitur anima seruuum tuum, *qui iacet in domo paralyticus, & male corquetur.*

Relinquamus porro has figuras, & ab ipsa natura documentum requiramus: Ecquæ vero certamina, ecquæ dissidia sunt inter solem & terram? Videmus solem à terra, quæ tetros semper vapores exhalat, oppugnari, vt hac ratione eius lumen obsuset: illuc vero solem fulgura aduersus eandem eiaculati, ingentique fragore ac tonitru eandem percellere. Eheu! id ipsum quod in rerum natura contingere videmus, & in anima nostra accidere certissimum est. Quot enim hinc passionibus & tentationibus aduersus spiritum terrena hæc & infima pars excitat; tot illinc ieiunia, tot poenitentias, tot austeritates aduersus carnem cœlestis illa pars, ad eius motus retundendos ac reprimendos opponit.

Audite rem, Auditores, notatu dignissimam. Vix ecce mundus creatus erat, & en figura tibi in ipso rerum primordio statim inter Cain & Abel bellum crudelissimum, ecce tibi duellum, & iniusta oppressio. Quid porro aliud, vos o fratres infelices, quam diram illam concupiscentiam denotatis, quæ instat Caini iam à sui ortus principio arma aduersus spiritum corripit, vt eum de medio tollat?

Finem porro iam allego faciamus? & vos mirari desinite, si pius hic Centurio magna animi demissione ac supplex Christum oraturus accedat, si oculis ploret, si corde gemat, si ore singuliat, denique si lingua ad sanitatem seruo suo petendam lamentetur. Docet ille, Auditores, omnibus nobis de paralyticæ concupiscentiæ sanitate esse quam maxime laborandum, vt ea personata maiestati diuinæ libere obsequi possimus.

Quemadmodum enim socrus Petri lecto affixa, & ardenti febre exstians (*tenebatur enim magnis febribus*) vix sanitati fuit restituta, quin Christo, qui eam sanauerat, sedulo

Simile.

Allegoria.

Luc. 4.

ministraret, & surgens ministrabat ei. Ita quoque in animo fieri videmus: quamprimum enim atque impia illa nouerca, appetitus scilicet, iam ab initio, protoplasti Adami peccati paralyti diuexata, & ardentibus febribus distenta, ad integram sanitatem rediit; statim lecto surgens, omne nobis obsequium defert, ac nobiscum in Deo, qui ei medelam contulit, laudando collaborat. Ita namque Regius vates qui id res ipsa expertus erat, testatur, *Benedicam Dominum qui tribuit mihi intellectum: insuper & sique ad mortem increperunt me renes mei,* quo loco per renes appetitum intelligit, qui vbi à ratione dirigitur, non parum ad odium aduersus peccata concipiendum iuuat; ac nobis veluti calcar subdit, memoriamque præteritarum vanitatum refricat. Quamobrem expergiscimini animæ piæ, ac Deo, pro sanitate miseri huius serui sine vlla intermissione supplicate. Agite Christiani, curam seruorum vestrorum, vbi morbo detinentur, suscipite, nolite eos deferere, aut ad nosocomium ablegare, sed misericordiam seduli huius Centurionis exemplo illis demonstrare: si vero paralytici sunt, hoc est, hæretici, obsequium eorum ne admittatis, at Deum pro salute eorum deprecemini.

Vos porro milites, ad quos iam ab initio mea collimauit oratio, iterum iam ad finem alloquar necesse est. Discite, obsecro, ab hoc insigni Centurione ad Deum in necessitatibus confugere; discite huius exemplo feritatem exuere, & blasphemias, quas in Deum & Sanctos euomit, valēdicere, discite ab hoc bellatore fidem, humilitatem, charitatem, atque omnium virtutum exercitia; discite ab hoc milite, proximi necessitatibus succurrere compilationes, rapinas ac prædas relinquere & laudabilem sine vlla reprehensione vitam traducere.

Vos autem Christiani, hinc discatis oportet, quotiescunque ad sacram Communionem accedendum est, cum pio hoc Centurione præ animi demissione exclamare, *Domine, non sum dignus, ut intres sub tectum meum,* vt te scilicet anima mea hospitio recipiat:

Psal. 15.

Luc. 15.

Haud equidem tali me dignor honore. Merito quidem patri filius ille prodigus dicere poterat, Pater, iam non sum dignus vocari filius tuus: me vero, quo magis prodigus in mundo nemo vnquam exstitit, maiori profecto iure; cum lachrymis ac suspiriis, gemitibusque inenarrabilibus clamare par est: Quid te, ô Pater æterne, ad me dicis venire, me, inquam, qui creatura nomine, nedum filii, prorsus indignus existo? Obstupuit non parum B. Virginis cognata Elizabeth vbi Mellæ matrem ad ades suas venisse vidit & præ stupore & admiratione exclamauit: Vnde hoc mihi, vt venias mater Domini mei ad me? Eheu, Domine, cum te in domum meam audio velle descendere, vltro quin etiam ad te inuitare, obstupesco, & præ admiratione non possum quin exclamem: Vnde mihi hoc, vt veniat Dominus meus ad me, qui penitus indignus sum? Luc. 1.

Vere, inquam, hac tanta tua beneuolentia ac ingratitude indignus; hoc quippe Angelorum est: *sed tantum de verbo*; effare modo impera tantum, & animam hæc paralyticam persanabis. Sana igitur illam Domine, & hic artis tuæ specimen præbe; sana pariter omnes facultates eius. Omnia namque membra eius languent, omnia paralyti distenta iacent: memoria quippe tui penitus oblita est, voluntas ad te diligendum torpet, intellectus in beneficiorum tuorum recognitione penitus excæcatus est: sana igitur omnia, restaura vniuersa; confirma hunc paralyticum, & Centurionis huius precibus & suspiriis victus, postularis annue; vt tibi herus iuxta ac seruus, anima inquam, simul & appetitus, fidum in hac vita obsequium exhibeant; expectantes hic interim, donec ambo te medicum & veluti Esculapium suum, in altera celebrent & glorificent.

Amca.

FE-